

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

PRAKTISK VECKOTIDNING
FÖR
KVINNAN OCH HEMMET

Stockholm. Gernandts Boktr.-Aktieb.

N:r 2 (212)

Fredagen den 8 januari 1892.

5:te årg.

<p>Prenumerationspris pr år: Idun med Modetidning och kolorerade planscher ..... kr. 8:— Idun m. Modet. utan kol. pl. • 6: 50 Idun ensam ..... • 4:—</p>	<p>Byrå: Klara v. Kyrkogata 7, 2 tr, (Aftonbladets nya hus.) Prenumer. sker i landsorten å postanstalt, i Stockholm hos redaktionen.</p>	<p>Redaktör och utgivare: FRITHIOF HELLBERG. Träffas å byrån kl. 12—1. Allm. Telef. 61 47.</p>	<p>Utgifningstid: hvarje helgfri fredag. Lösnummerspris 15 öre. (vid kompletteringar).</p>	<p>Annonspris: 35 öre pr nonpareillerad. För »Platssökande» o. »Lediga platser» 25 öre för hvarje påbörjad total stafv. Utländska annons. 70 öre pr nonp.-rad.</p>
---	---	---	--	---

Amalia Lindegren.

När folkströmmen på söndagsmiddagen väljer upp för trapporna i Nationalmuseum och in i tafvelgalleriet, så är det de stora, monumentala dukarne i kupolsalen, som tillvinna sig den första uppmärksamheten. Men sedan man sett på »Karl den tolfte's likfärd» och »En hjältes död», går strömmen in i den svenska salen, skänker »Nordensköld» och »Erik den fjortonde» några minuters uppmärksamhet och tar sedan en öfverblick öfver de mindre anspråksfulla, men mera intima taforna.

Bland dessa finns knappast en enda, som samlar så många åskådare framför sig, som Amalia Lindegrens »Söndagsafton i en dalstuga».

Iduns läsarinor ha säkert motivet i godt minne. Det är på en söndagsaftonmiddag på sommaren. Solen skiner in i stugan, som är fejad och pyntad. Arbetet hvilat, far har tagit af sig pälsen och fått fram fiolen, och nu ljuder en käck och munter polska och barnen dansa — husets barn i sin brokiga helgdagsstass och en fattig barfotaflicka i sin urvuxna ylleklädning. Gläd-

jen står högt i tak, och familjens allra yngsta tefning, som sitter på sin moders knä vid spisel, sträcker ut sina små armar och vill vara med i ringen.

När folkströmmen skingrar sig i smärnummen, kan man vara viss om, att de, som skockat sig omkring nyssnämnda taffa, ej gå förbi »Flicka med apelsin», utan att stanna och småle åt den trefliga ungens genomförtjusta blick och de knubbiga händernas fasta tag omkring apelsinen. Och så småler man i förbigående åt »Frukosten», den pigga, mörklockiga tösen, som sitter på golfvet och äter välling i sällskap med sin docka, och som är lika glad, fast hon har hvarken strumpor eller skor att sätta på sig.

Det är i första rummet de ämnen, Amalia Lindegren valt att framställa, som skänkt hennes tafflor denna popularitet. Det fordras ingen konstnärlig uppfostran för att glädjas åt ett skälmskt barnansikte på en taffa, men för att måla det så sprittande liffullt, fordras det ej blott den tekniska förmågan, utan ock det kärleksfulla hjärtelaget. Det var detta, Amalia

Ett bo är godt,
Fast det är litet;
Hvar man är herre hemma;

Fast tvänne getter endast
Och halmtäckt sal man äger,
Det bättre är än tigga.

HAVAMAL.

Lindegren ägde den förstående kärleken till det hon målade, förmågan att gifva en ösökt och omedelbar framställning af naiva människors känslor.

Hon blef hemlifvets målarinna. Barnslig glädje och barnsligt behag, ung, förhoppningsfull kärlek, leende föräldralycka, undergifven sorg, som blickar upp mot höjden, sådant målade hon — alltid med känsla och omsorg och med enkla medel, utan att söka tekniska svårigheter att öfvervinna, utan att sträfva till högre flykt, än dit vingarne kunde bära.

Hennes konst var ej för finsmakare och ännu mindre för de blaserade. Den var för de sunda hvardagsmänniskorna. Den skildrade situationer, som ej behöfde förklaras för att bli förstådda: barnens muntra dans i stugan, flickan som leder sin stapplande mormor på väg till kyrkan, barnet som är »mormors öga» och träder på nålen åt den gamla, som trots glasögonen ej kan se som förr, den fem-åriga stora syster, som är »mormors hjälpreda» med att hålla lille bror i styr, »lillans sista bädd» och familjen däromkring...

Och att Amalia Lindegren blef förstådd, det visar trängseln hvarje söndag framför hennes taflor på museet.

* * *

Hon var ej blott den mest populära bland svenska målarinnor, hon var också, visserligen ej en af de första kvinnor, som vågade på fullt allvar gifva sig in på konstnärbanan, men åtminstone en af de första, som fingo undervisning på konstakademien, och den första, som fick resestipendium därifrån.

Det var professor Qvarnströms — den framstående skulptören — förtjänst, att hon med ett par andra »mamseller» som sällskap fick deltaga i lektionerna vid akademien några månader år 1849. Någon afdelning för kvinnor fanns ej på den tiden vid akademien — de unga damer, som målade, hade fått inhämta sin konst på privat väg.

Hon var då redan 35 år — född i Stockholm 1814 — och hade gjort sig känd som en pålitlig porträttör. Hon hade börjat med att teckna porträtt i blyerts eller svartkrita till 1 rdr för hvarje. Hon hade utställt ett par af dem i akademien och ansågs som en gryende talang bland de många fruntimren, som — för att nyttja ett uttryck af Scholander — börjat »blåstrumpisera» i målning.

År 1850 fick hon stipendium och reste, studerade mestadels i Paris — sammanlagt fem år — men äfven kortare tider i München, Düsseldorf och Rom.

Ännu dröjde det, innan hon fann sitt eget område inom måleriet. Vid sidan af porträttet — hennes första kärlek, som hon också alltid förblef trogen — målade hon genretaflor i tidens smak, dels de vanliga typerna från Italien — munkar, pilgrimer, campagnakvinnor — dels folklifsbilder i den då moderna tyska stilen: »De fader- och moderlösa», »Blind gubbe med sina barnbarn», en moder, som klär på sina barn, en fattig änka, som utmatad fallit i sömn, sedan barnet somnat vid hennes bröst. Hon försökte sig också på karaktärsbilder — »Evangelisten Matthæus», — och på att skildra lifliga, rörliga uppträden — en af de första målningar hon hemsände fram-

stälde »En dryckesscen», vann mycket bifall, inköptes af konstföreningen och utdelades i litografi till föreningens medlemmar.

Det är ganska egendomligt att konstatera, hur hennes ärliga studier mer och mer vinna hennes manliga yrkeskamraters sympatier. Året efter hennes utresa omnämner Scholander, att hon hemsändt ett »aktningsvärdt» apostlahufvud. Wahlbom berättar samtidigt från Paris, att »hon målar ganska snällt, som man säger». Året därefter råkar Qvarnström henne därute och påpekar i bref hem, att hennes arbeten »bland andra förtjänster äga äfven den att icke bära ringaste spår af att vara gjorda af en mamsell» — och det var ett ganska godt loford på den tiden.

Då Amalia Lindegren återvänt hem 1856 och blifvit bofast i Stockholm — hon företog sedan endast ett par kortare resor till Paris och Düsseldorf — utvecklade sig hos henne det specielt svenska drag, som gjorde henne mera omtyckt än förut af allmänheten. Studieresor i Dalarne gifvo henne motiv till de populära bilderna ur dalfolkets lif. Hon blef högt uppburen af kritiken — den ansedda konstkritikern Julius Lange kallade henne den främste bland de genremålare — således ej endast ibland de kvinliga artisterna — som utfödade sin konst inom Sveriges gränser. Egon Lundgren, som på en utställning i London såg någon af hennes svenska folkbilder, prisade den för »sanning, känsla, enkelhet, klar och liflig färg» och sade, att af de då utställda svenska taflorna gjorde hennes det bästa intrycket. Ett så afgjort beröm från en så fordrande konstnär har mycket att betyda. — Hon blef ock hedersledamot af de kvinliga artisternas förening i London.

Som porträttmålarinna blef hon mycket anlitad. Hon målade drottning Lovisa och kronprinsessan af Danmark — båda porträtten numera i nationalmuseets ego, — vårt nuvarande konungapar, många af samhällets högst uppsatte män och flere af societetens damer. En ösökt uppfattning, säkerhet i tekning och modellering, enkel, kraftig kolorit och finhet i uttrycket utmärka hennes talrika porträtt.

Aktad och eftersökt, förblef hon dock ständigt tillbakadragen och anspråkslös. Hennes lif var ett stilla lif i flitigt arbete, — minst af allt sträftrade hon efter att bli bemärkt och hyllad. Hennes arbeten väckte bifall, uppseende, blefvo populära — om henne själf hörde man aldrig talas.

Trots sin försvagade syn på gamla dagar målade hon i det längsta. Det var endast ett par veckor sedan hon avslutade sin sista tafla, en »Pilgrim» — antagligen en reproduktion efter en af hennes äldre målningar — och för alltid lade paletten ifrån sig. Kort före jul insjuknade hon, och söndagen den 27 dec. var hon ej mer bland de lefvande.

En af våra för länge sedan affidne målare yttrade en gång, att det bästa griftetal, en konstnär kunde hoppas på, det var, om det sades om honom, att han arbetat väl. Mer än de flesta gjorde sig Amalia Lindegren värd detta eftermäle.

Georg Nordensvan.

Kärlekssagan på Björkeberga.

Under denna titel har den framstående skalden dr A. U. Bååth fullbordat en längre diktcykel, hvilken under årets lopp utkommer i en synnerligt präktig utstyrel och med talrika illustrationer af vår framstående tecknare Viktor Andrén. Diktcykeln, hvilken enligt kompetente bedömares utsago, tillhör det bästa, som dr Bååth någonsin skrivit, behandlar en episod ur den äfventyrslystne skalden Lasse Wivallius' lif. Ur den på poetiska skönheter och färgrika, liffulla målningar öfverflödande dikten har Iduns red. redan nu varit i tillfälle att meddela sina läsarinor ett prof. Detta skildrar hjältens och hjältinnans första möte vid den unge krigarens ankomst till Björkeberga.

*Allena gick hon i slottets
blommande rosengård,
där örtesångarna trivas
vid all hennes vänliga vård.*

*Kring hvita rosor och röda,
lavendel och rosmarin
där fladdrade sommarfjärlar
och surrade humlor och bin.*

*Sin morgonfägnad hon och hade
af blomstrens brokiga skatt,
af vällukt ur daggiga kalkar,
som öppnats i scunnen natt.*

*I trädgård, af häckar hägnad,
blef sinnet så sommarstämdt;
hit nådde ej röster kärfova,
ej borgstugans bullrande skämt.*

*Den ro, som i surrfylldt solsken
kring ångande örterna låg,
nu liksom sänkte sig neder
med drömmar i jungfruhåg.*

*Då hörde hon steg helt plötsligt,
och när hon vände sig om,
hon såg sin fader — med honom
en främmande ädling kom.*

*Och denne hälsade lifligt:
»Jag for öfver svallande sjö,
jag gästade Södern, men aldrig
jag fann en stoltare mö!*

*»Jag hälsar er, jungfru!» — hon kände,
hur rodnad på kinderna sprang;
förvirrad hon vardt, hon smektes
af stämmans melodiska klang;*

*det malmfulla svea-målet,
hans tindrande ögonkast,
allt väckte, därande ljustigt,
en sinnesoro i hast.*

När borta han var, icke hade
hon fagnad af örterna mer. —
Nu står hon på björkklädd kulle
och honom, blott honom hon ser.
A. U. Bååth.

En far.

Af Maria Nyström.

Det lät så treffligt därinne från hvardagsrummet, de unga lifliga rösterna och moderns glada skratt. Snabbare och snabbare flög pennan, där han satt och skref i sitt klart upplysta arbetsrum.

Det var ett elegant och dyrbart inredt rum, där allt vittnade om rikedom och smak. Det var ett mer än elegant rum, det var ett hemtrefligt rum, där många småsaker buro vittne om kärleksfull ömhet och omtanke. Där på det dyrbara skrifbordet låg en liten penntorkare af stramalj och med märke efter ett litet smörigt finger, lillans första julklapp åt sin pappa. På golvet låg hennes sista arbete, den praktiga skriftygsmattan. Det nätta pennstället var förfärdigadt af den lille konstfärfarne slöjdaren, och frimärksamlaren hade uppförat sina »dubletter» till beklädnad på askfatet. Och där var slutligen skrifbordsmattan från den, som var honom kär öfver alla andra, från hans maka. Allt talade om kärlek och tillgifvenhet, och en utsäglig ömhet lyste också ur hans blick, då den då och då höjdes för att liksom smekande öfverfara alla dessa föremål. Det var, som om tanken emellanåt velat stanna vid dem och drömma; men så ljud åter det glada skrattet därinne från hvardagsrummet, och åter flög pennan snabbt öfver papperet. Nu var han färdig, raskt lade han undan papperen, nu skulle äfven han vara med om glädjen därinne.

Men plötsligt tvekade han, dröjande fattade han i låset, gick med långsamma steg genom salongen och stannade på tröskeln till hvardagsrummet.

Därinne hade det blifvit tyst. Den unge studenten reste sig hastigt från sin bekväma ställning i soffhörnet och började bläddra i en bok, som låg på bordet. Anna, som nyss helt lättjefullt gjort det bekvämt sig för på mattan med hufvudet i moderns famn, satte sig åter sedesamt till sin söm. Andre sonen, skolgossen, kom plötsligt ihåg, att stolen hade fyra ben, och lillan kröp sakta ned från bordet, där hon suttit i stum beundran öfver alla de bragder bröderna nyss omtalat.

»Åh, pappa! Gif rum i soffan, Karl. Är du färdig med din skrifning, min vän?»

»Ja! Nej, jag glömde, jag har ju ännu litet kvar.»

Tvårt svängde han om på tröskeln och återvände till sitt rum.

* * *

Det glada skrattet klingade åter i hvardagsrummet. Klar brann lampan i det eleganta arbetsrummet, och dess sken föll på skrifbordets alla om ömhet och kärlek vittnande småsaker.

Men därinne satt en djupt bedröfvad man med hufvudet nedböjdt i händerna för att dölja de bittra, bittra tårarna.

Slutligen steg han upp och gick fram till fönstret. Huru mången afton hade han ej stått där med bitter afund betraktat scenen där midtemot. Han kände så väl tiden, då familjefadern återvände från sitt arbete.

Han tyckte sig höra det glada jublet, då vid klockans ljud alla barnen skyndade emot den efterlängtrade fadern. Han såg med smärtsam längtan, huru fadern skämtsamt tryckte ned sin mössa öfver ögonen på lille pysen, huru han muntert svängde omkring med äldsta tösen, under det de yngre klängde sig fast vid armar och ben, ända till dess de fingro fadern pustande ned på en stol. Så kom modern med den yngsta. Högt på pappas axel svingades den lilla, men hon var ej rädd, med armarne om pappas hals eller med ett stadigt tag i pappas hår kunde hon trotsa större faror än så. Det var lek och ras; pappa midt på golvet och hela skaran jublande omkring. —

Det blef så tungt om hjärtat för den ensamme mannen därborta vid fönstret. Huru gärna hade han ej gifvit alla sina rikedomar för blott en smula af den fattige mannens öfverflöd! Hvad hade han ej gifvit, om äfven han fått känna små mjuka armar kring sin hals, om han fått vara häst åt lillan och doktor åt dockan, om han fått hjälpa med grammatikan och fått vara med om skolhistorierna, om studenten kommit till honom med sina penningförlägenheter och Anna med sina toalettbekymmer! Hvad hade han ej gifvit, om de därinne ej tystnat, då han kom in.

Ja! Han hade ju barn, han hade en kärleksfull hustru! Hvarför var han ensam? Hvarför var han en främling i sin egen familj? Hvad skilde honom från dem?

Han var en ärans man. Ingen fläck fanns på hans heder; oaktadt sitt något stela väsen var han allmänt afhållen bland sina vänner.

Huru hade klyftan inom familjen uppstått?

Åh, det hade gått så småningom. Han hade haft mycket arbete, då barnen voro små. Han var ej så synnerligt intresserad af den lilla skrikhalsen därinne i sängkammaren! Då han hade ledigt, pratade han helst med sin hustru. Han kände sig så otymplig, då det gällde att spanna för dockhästen eller att berättas en saga; läxläsningen med de små var enerverande, och hans hustru var glad att kunna befria honom från detta besvär. Småningom hade barnen blifvit blyga för honom, och han hade ej gifvit sig tid att öfvervinna denna blyghet, och nu nu störde han dem blott med sin närvaro.

Nog var ju far den, som alla älskade och ärade; men han kunde ej så riktigt förstå, huru ungdomen kände och tänkte. Han hade ej som mamma helt lefvat sig in i deras känslor och blifvit som ung på nytt med dem.

För sent hade han insett, att äfven det där röda byltet i barnkammaren måste hafva en plats i fadersfammen; att intet arbete så får absorbera en fader, det han ej har tid att leka med sina små. Han hade glömt, att man aldrig får upphöra att lära. Har man lärt nog och blifvit man, måste man lära sig att med sina barn åter vara ung och att med dem sätta sig in i den nya tidens måhända olika uppfattning och åsikter.

Gamla gömmor.

Skiss för Idun af Sophie Linge.

Vilken treffig gammal vind det var! Visst var där litet hett på sommaren, när solen brände på de gamla spruckna tegelpannorna, och i våtväder sipprade regnet i små rännilar ner efter åsarne och de mörka läkterna, men treffigt var det i alla fall.

Du skulle bara varit där en riktig solskensdag. En väldig flod af ljus vältade då in genom de båda vindskuporna, som lågo midt emot hvarandra, och i den floden simmade milliarder små fina, glänsande partiklar, gungade upp och ned, upp och ned, så att man kunde bli yr i hufvudet af att se därpå. Men på ömse sidor, inne i de djupa vråna, var det nästan mörkt, utom där en och annan spindelväf, träffad af en solstråle, som trängde in genom en remnad takpanna, lyste som en feston af silfver. Och just dessa dunkla skrymslen — som voro upplagsplats för hvarje-handa bråte af sönderbrutna husgeråd samt gamla kistor och koffertar — hade tidigare haft ett oemotståndligt behag för mitt barnasinne.

Nu hade jag vuxit ifrån detta tycke något, men trufdes ännu godt på den gamla vinden, där jag tillbragte så många glada timmar under barnaåren. De mörka dammiga skrymslena voro ej nu i min smak; fönstren, från hvilka man hade en så fri utsikt öfver omgifningen, lockade mig ofta att tillbringa en stund däruppe.

Så låg jag, en vacker dag på vårsidan, till hälften ute genom ett af dem, såg på de förbiseglade molnen och drömde — jag vet icke hvad, men några vidunderliga saker var det visst.

En röst nerifrån den rankiga trätrappan slet mig plötsligt ur min drömvärld.

»Hvad i all världen, flicka, gör du där? Jag kunde ej begripa, hvart du hade tagit vägen?»

Det var faster Marie, som kom upp för trappan, bärande på en nystfot, som skulle ställas undan däruppe, och nu fick se mig ligga halfvägs ute genom fönstret.

»Du kunde ju rent af stupa ut, och för öfrigt hafva svalorna bo på karmen där ofvanför, och du kunde få något i ögonen. Har du inte sett det?»

Detta argument verkade, och jag drog häftigt tillbaka hufvudet.

»Jag studerar molnen, faster.»

»Studerar molnen! Det är visst någonting att studera; de ändra ju form och färg upphörligt. Gå då i stället ner och studera fastlandet och öarna på din karta, så kan du ha någon behållning däraf — de förändras då inte.»

»Misstag, faster. Genom vattnets ständiga inverkan...»

»Asch! Kom nu inte med någon lärd föreläsning utan hjälp mig i stället att lyfta ner den här tunga lådan, som blifvit uppsatt på min koffert. Så, tag nu i. Tung var den, men det gick.»

Faster skulle i sin koffert!

Den som kanske aldrig varit i åtnjutande af förmånen att ha en gammal vind och en gammal faster, ägarinna till en stor gammal koffert på den vinden, vet ej heller, hur det kändes, när faster började tala om att revidera i sin koffert.

Jag slog mig ner på lådan, som jag nyss hjälpt till att lyfta ner, och öppnade mina ögon, så vidt jag kunde.

Låset var litet krångligt, men det gick dock till sist att komma till rätta därmed, och så slogs locket upp.

Har du någonsin sett en sådan där gammaldags koffert med sina små fack på sidorerna och med snören uppspända under det bukiga locket, där hvarje-handa föremål äro dels upphängda, dels instuckna. O, hvad våra moderna reskoffertar taga sig prosaiskt ut vid sidan af en sådan där gammal vörd-

nadsvärd tingest. Alldeles som ett modernt trähüs bredvid en medeltidsborg.

Och denna doft af rosor och lavendel sedan, som strömmade ut ur dess inre och fyllde hela vinden med vällykt, när faster öppnade locket.

Poesi, poesi alltigenom!

»Ack, faster, jag får ju vara med och se på alla dina vackra saker — det är så rysligt roligt.»

»Ja, men ingen förevisning, förstår du; det har jag ej tid med i dag på spritt hvardan. Jag skulle bara ta' reda på ett grått ullgarnsnystan, som skall ligga någonstades på botten.»

På botten — det var då allt för lyckligt. En hel hop af sakerna måste således upp i dagen.

»Lägg i mitt knä, faster. Det är så dammigt på golfvet.»

Hvilken liten diplomat jag var!

Först kommo några lättare småsaker och ett par sjalar af mycket antikt utseende. Så ett par broderade tofflor samt en bibel i slitet skinnband. En gammal röd och hvit, finrandig musslinskjol med volanger neromkring hade alltid utgjort ett föremål för min barnsliga beundran, men det hopp jag städse hyst att en gång få den ändrad och passande för min egen lilla lekamen hade så småningom bleknat, nu sedan jag vuxit upp till en lång ranglig flicka och insåg, att den ej längre skulle räcka till.

Ett par stora silkesdukar af gaziris — en röd och en ljusblå med inväfdasilkesblommor — voro dock afgjort det vackraste af koffertens innehåll, och jag tröttnade aldrig att beundra dem.

Men hvad var det? Ett långt, smalt paket. Det hade jag bestämt aldrig sett förr, och min nyfikenhet var stor.

Medan faster Marie sökte på botten af kofferten och dök upp igen med sitt ullgarnsnystan i handen, hade jag varligt lossat litet på papperet, men till min stora förfäran sprang det loss i rullningen, och ett ljust, glänsande sidentyg rullade ut och följde efter mina knän och ben ända ner till det dammiga golfvet.

Jag blef så förbluffad, att jag ingenting kunde säga eller göra, förrän faster fått ögonen därpå.

Hon blef i hast alldeles blek och ryckte häftigt till sig tyget.

»Olyckliga barn, hvad gör du?» — sade hon därpå — »det skulle aldrig komma i dagen, förrän jag skulle svepas däri.»

Och min gamla faster — eljes så lugn, så kall, så hvardaglig, — satte sig på en gammal stol, som fanns till hands, lutade hufvudet i händerna och brast ut i en häftig, obehjedad gråt.

Jag visste ej, hvad jag skulle taga mig till, och mitt hjärta krympte samman i mitt bröst.

Några smekningar hade hittills aldrig kommit i fråga oss emellan, men följande min känslas bud, smög jag mig nu intill henne och lade min arm om hennes hals.

»Faster, kära faster» — sade jag ömt — »förlåt mig, om jag gjort dig ondt? Jag är så ledsen däröfver.»

Och jag smekte hennes grå, obetäckta hufvud.

»Jag var nyfiken, och det var illa, men jag menade icke något ondt därmed. Förlåt mig!»

Hon såg nu upp och torkade af sina tårar.

»Det är ej så farligt» — sade hon ovanligt mildt — »men det kom så häftigt öfver mig.»

»Ack faster» — sade jag — »jag vet. Du har en historia.»

»En historia» — svarade hon — »hvem har ej en historia!»

Jag hade aldrig tänkt, att hon hade en.

För omkring tio år sedan, vid min moders frånfalle, hade hon kommit i vårt hem, redan då vissnad och grå, hade under dessa år gått upp i de husliga omsorgerna och låtit mig sköta mig själf, bäst jag ville. Aldrig förr hade jag tänkt på, att hon också varit ung en gång.

Nu såg jag henne i ett nytt ljus. Äfven hon hade haft sin saga, sina sorger, sina fröjder. Ack, ville hon bara berätta!

Hon tog upp sidentyget, skakade det fritt från dam och slätade ut det omsorgsfullt.

»Är det ej vackert?» — frågade hon till sist.

»Förtjusande! Hvilken vacker brudklädning det skulle ha blifvit.»

Hon gaf mig ett långt, skarpt ögonkast.

»Hvem har sagt, att det var ämnadt till det?»

»Ingen, men jag gissade det.»

Hon höll det fram emot ljuset, som föll in genom fönstret, och tycktes en stund förnöja sig åt dess skönhet.

»Ja, det skulle ha blifvit min brudklädning» — sade hon till sist och började att åter veckla in det i papperet.

Jag teg, men mina ögon sågo bedjande på henne, och jag märkte, att hennes läppar började darra.

»Det skulle bli en alltför lång historia att berätta» — sade hon vemodigt. »Och den är lik tusen andra. Han som skulle ha blifvit min make, är nu sedan flere år tillbaka kyrkoherde i ett stort pastorat i södra Sverige, och min styfsyster Amalia har alltid varit honom en trogen följeslagarinna och en god moder åt många barn. De hafva — så vidt jag vet — varit lyckliga tillsammans, och jag afundas dem ej deras lycka.»

Hon försjönk åter i tankar.

»Den första tiden» — tillade hon därpå — »var jag bitter, mycket bitter, och många år förgingo, innan jag kunde sätta min fot inom deras dörr. Så bröt en härjande farsot lös i församlingen, där de bodde, och jag fick veta, att både Amalia och tre af barnen lågo sjuka. Jag stred då med mitt onda hjärta, men till sist — innan jag ännu kände mig fullt blidkad — gaf jag mig af till dem.

»Han, Magnus — han var nu bra olik mitt forna ideal — tog vänligt, men kallt emot mig. Arbete fick jag nog och var, efter hvad jag själf tyckte och hvad man också sedan tacksamt erkände, till verklig nytta där i huset och delade mina omsorger mellan de sjuka och hushållet. Det yngsta af barnen dukade snart under för febern, men modern och de andra två kommo på fötter igen, ehuru det dröjde länge, innan de fingo sina krafter åter.»

Faster Marie tystnade här och torkade med sin näsduk svetten ur pannan. Det var varmt på den gamla vinden.

»Och sedan?»

»Ja, när de blefvo friska igen, behöfdes jag ej vidare, och jag vände åter till mitt ensliga lilla hem, där jag sedan vistades, till dess din far kallade mig till sig.»

Jag vet ej, hvad det var, som plötsligt gjorde mig så vek om hjärtat och kom mig att se faster Marie med helt andra ögon än förr. Jag föll på knä framför henne och slog mina armar om hennes lif.

»Ack, faster, kära, kära faster! Och här

har du också sträfvat och arbetat ihärdigt och redligt, men alltid utan lön. Ingen kärlek, ingen uppmuntran från någon af oss.»

Jag brast i tårar och gömde mitt hufvud i hennes knä.

Hon lät paketet med sidentyget glida ned på golfvet och tog mig i sin famn.

»Jag har alltid känt, som om någonting fattats» — sade hon enkelt, »men ej gjort mig reda för, hvad det varit. Nu...»

»Ja, nu skola vi alla bli lyckliga tillsammans» — sade jag — »och du skall ej behöfva sakna den tillgifvenhet och kärlek, som du så väl gjort rätt för — kära, älskade faster!»

Hon kysste mig på pannan, steg upp och lade ned sidentyget i kofferten.

»Fröken Marie» — hördes med detsamma en röst nerifrån trappan. »Är fröken här? Hvetdegen håller på att jäsa öfver bräddarne, och patron frågar efter sina strumpor.»

Faster Marie slog med en duns igen locket till kofferten.

»Jag, gamla toka, hade så när glömt alltsammans. Men det rår du för, du stygga barn. Se så, titta nu ej vidare på molnen, utan kom i stället ned och hjälp mig att trilla skorpor.»

"Fritt vivre".

Af I. D—f.

»Mot fritt vivre kan en bildad, musikalisk flicka erhålla plats som guvernant och hjälp åt frun —», »En ung, oberoende flicka med god bildning önskar mot fritt vivre plats i finare familj för att läsa med barn och att gå frun tillhanda —», »En anspråkslös flicka med värdad uppfostran önskar mot fritt vivre plats i familj. Villig att deltaga i alla förefallande göromål —», ja, sådana annonser stå ofta att läsa i tidningarnas spalter och icke minst i Iduns.

Det skulle aldrig falla en husmoder in — hur sparsam och fördomsfri hon än vore — att begära att få en barnjungfru, en ladugårdspiga eller dylikt mot ingen annan lön än maten, men utan ringaste betänksande ger hon den, som skall undervisa och uppfostra hennes barn, som skall vara ett sällskap åt henne själf, och som slutligen ofta får bära ansvaret för hela hushållningen, som ersättning för allt hennes arbete endast fritt vivre och kanske dessutom ett vänligt bemötande då och då och om julen ett klädningstyg och en flaska eau de Cologne — förmodligen att kläda sig på.

Icke har husmodern därför något att förebrå sig? Jo, helt visst! Hon kan visserligen resonnera som så, att hon icke har tvingat någon; hon har sagt sina villkor, och vill någon antaga dem, så är det godt och väl — hon tvär sina händer, men hon bör dock påminna sig den gamla satsen: »I husbönder, gifven edra tjänare, hvad rätt och billigt är!»

Tänk på, att denna flicka, hvars hela tid du upptager med ditt arbete, i de flesta fall icke äger ett öre mer, än hvad hon själf kan förtjäna, och att hon behöfver något mer än sitt uppehälle för stunden, behöfver något dels till kläder dels för den tid, då hon icke längre kan arbeta, och då hon uteslutande är hänvisad till de besparingar, som hennes lifsgärning rätteligen borde hafva inbringat henne, men som hon dock icke kunnat göra. Tänk på, hvilken eländig ålderdom, en sådan varelse

går till mötes, och säg mig sedan, om du tror, att de penningar, som du besparat genom att knappa in på hennes lön, skola vara dig till någon välsignelse.

I husmödrar, förhållen icke edra tjänare deras rättmätiga lön!

»En oberoende flicka önskar plats mot fritt vivre» — ja, det är så trefligt och intressant att kunna berätta för vänner och bekanta, att man själf pröfvat på lifvets allvar, och att man kan, om man vill, försörja sig, och därför skaffar man sig för ro skull en plats på ett halft eller kanske helt år. Någon lön begär man naturligtvis icke, ty är det något, som behöfves, sänder pappa ett »rek» vid första ord därom.

Säg mig, du unga, oberoende flicka, skulle du vilja gå in på att i ditt eget hem utföra det arbete, som du nu gör hos främmande människor, på samma vilkor d. v. s., mot endast fritt vivre? Icke sant, du ville det ej, och om dina föräldrar föresloge dig något sådant, skulle du anse dem för hårda och hjärtlösa; men tänk då på dig själf och besinna, att du stänger vägen för andra, obemedlade kvinnor, som icke hafva några föräldrar att fly till, då penningbehofven och bekymren komma, och att du tvingar dem att arbeta på samma, för dem så hårda vilkor.

Och du bildade, fattiga kvinna, som står ensam i världen och är tvungen att försörja dig själf, sätter du så föga värde på din arbetskraft, att du erbjuder den för så ringa lön som fritt vivre? Har du icke kraft att söka dig en mera löande sysselsättning, en sysselsättning, som kan inbringa dig icke blott bröd för stunden, utan som på samma gång kan vara en, om också knapp, så dock säker utkomst för hela lifvet, äfven då du är oförmögen att längre arbeta? Sök med allvar och ihärdighet och var viss på, att du skall finna en sådan till sist. Tänk på, hvad kampen gäller — tänk på din ålderdom! Nu går du dag efter dag, år efter år och väntar på ett obestämmt något, som hoppet gycklande tillhviskar dig, och drömmar om oberoende och en sorgfri framtid, men att göra något själf för att ernå detta, det måkter du icke — och tiden går. En vacker dag står du där med ögat skumt och ryggen värkbruten, utan kraft att längre kunna deltaga i kampen, utan en samlad sparpennning, utan hjälp, och då kan det ju hända, att vår Herre är så nådig och låter dig lägga ditt trötta hufvud till hvila, men det kan också hända, att du dessförinnan för en tid får nöja dig med fritt vivre — på fattighuset.

Ärade läsarinor!

Vi bedja härmed få hänskjuta till edert eget afgörande, hvem af de täflande bäst förtjänat det utsatta

priset af 25 kronor vid »Iduns julkappsbasar».

I hafven själfva väl pröfvat ett och annat af det insända till den nyss gångna julen, och vi bedja Eder därför ofördröjligen insända edra röster, med tydligt angifvande af vederbörande signatur, till

Redaktionen.

Våra författarinnor

inför

Svenska akademien.

En liten revy för Idun

af H. H.

II.

Vår förra uppsats hafva vi redogjort för akademiens kvinnliga pristagare. De äro, som vi sett ej många. Akademien har sedan sin stiftelse 1786 till täflande utdelat 53 stora och 19 mindre pris, och af dessa hafva, efter hvad förut visats, endast ett stort och sex mindre tillfallit kvinnliga författare.

Men akademien har lyckligtvis funnit medel att visa sitt erkännande äfven af förmågor, som ej deltagit i hennes täflingar. Vi skulle eljes bland de af akademien uppmärksammade författarinnorna nödgas sakna våra främsta. När en vitterhetsidkare af blygsamhet eller andra orsaker håller sig tillbaka från täflingarna eller hans verksamhet ej fullt faller inom dessas område, kan akademien uppsöka denne och har därvid plägat själfmant öfverräcka sin stora prisedalj eller sin mindre skådepenning i guld (motsvarande det stora och det mindre priset). Denna form af belöning har dock ganska sparsamt använts. Knappt 20 personer hafva utom täflingen erhållit den stora medaljen och ungefär lika många den mindre guldpenningen.

Den bland våra författarinnor, som på detta sätt blifvit mest hedrad af akademien, är *Fredrika Bremer*. Hon hade åren 1828 och 1830 anonymt utgifvit sina »Teckningar ur hvardagslifvet», hvilka väckt akademiens uppmärksamhet »såsom röjande ej mindre snille än tankeäfvande samt utmärkande sig genom ett naivt och behagligt uttrycksätt». Med anledning häraf öfverlemnade akademien 1831 sin mindre skådepenning i guld åt den då 30-åriga författarinnan. År 1844 fann sig akademien manad att tilldela samma författarinna sin stora prisedalj. Det var första gången denna utmärkelse föll på en kvinnlig författares lott. Akademien uttalade därvid sitt erkännande af »den sällsynta förening af snillet och hjärtats egenskaper, af skönhet i framställning och renhet i tänkesätt, som genomandas de bilder, hvilka, började med »Teckningar ur hvardagslifvet», fortsatts i en följd af hänförande taflof öfver samfundslifnadens inre, ofta för mängdens blickar bortgömda förhållanden och på deras författarinna fast ej blott Sveriges, men Europas uppmärksamhet.» I det tacksägelsebref, hvarmed *Fredrika Bremer* besvarade denna utmärkelse, heter det: »Min första kärlek var mitt fädernesland, mitt lifs starkaste längtan var att på något sätt kunna tjäna det. Huru dyrbart måste då för mig vara ett vedermale af detta fäderneslands vittra domstol, som säger mig: 'Din kärlek var icke fåfång, din längtan icke utan all frukt.' Detta är uppmuntran och belöning på en gång, långt öfver hvad jag någonsin vågat hoppas.»

Med sin stora prisedalj har akademien sedermera blott en gång utmärkt en författarinna. Det var år 1862, då den tillföll fru *Emelie Flygare-Carlén*, vår stora romanförfattarinna. Akademien gör det då »med särskildt afseende å det natursanna och fosterländska i hennes taflof, icke minst där de skildra det svenska skärgårdslifvet med dess faror, lidanden och försakelser.»

Den mindre skådepenningen i guld hafva, utom *Fredrika Bremer*, följande fruntimmer

fått mottaga, nämligen 1829 fru *Julia Kristina Nyberg*, född Svärdström, känd under signaturen »Euphrosyne», 1833 fru *Katharina Kristina Cramér*, född Gardell, 1840 fru *Ulrika Karolina Widström*, född Forsberg, och senast 1881 skådespelerskan vid vår kungl. scen fru *Ebba Charlotta Elisa Hwasser*, född Jacobsson, hvilken, ensam bland alla de kvinnor vi här nämnt, ej tillhör våra författarinnor, men hvars högtstående förmåga att på tiljan framställa den dramatiska diktens skapelser akademien ansåg sig jämväl böra ägna sitt erkännande. De tre förstnämnda, fruarna Nyberg, Cramér och Widström, som alla på sin tid idkat vitterhet och utgifvit diktsamlingar, äro numera döda. Euphrosyne, den första kvinna, åt hvilken akademien utom täflingen gaf sin mindre guldpenning »såsom ett uttryck af sin aktning för hennes snille och talang», dog 1854 vid 69 års ålder, fru Cramér afled 1864, 78 år gammal, och fru Widström — ja, om henne måste vi bedja att få tala litet vidlyftigare.

Ty här möter oss en särdeles vacker och rörande episod i akademiens historia. Född 1767 och dotter af den kände orgelbyggaren *Forsberg* och hans maka, visade *Ulrika Karolina* från unga år såväl vitter som musikalisk begåfvning, hvarjämte hon synes hafva ägt en ovanlig fågning. Hon erhöi en för sin tid särdeles god bildning och hade förmånen af umgänget med sådana personer som *Leopold* och *Thorild*. Detta jämte vitter läsning utbildade hastigt hennes poetiska anlag, och vid 20 års ålder uppträdde hon redan såsom skaldinna. Att hon med alla dessa företräden måste väcka beundran var naturligt. *Leopold* har besjungit henne. Den eldige *Lidner* såg henne vid en kyrkokonsert i Stockholm och blef så intagen af hennes skönhet, att han improviserade en hyllningssång, i hvilken det heter, att hon vid altarets fot röfvar allas blickar från himlen till sig:

»Ack, man glömmar sin Gud, harmonien och sig,
Endast din skönhet man ser och blott på ditt snille
man tänker.»

Gift vid 23 års ålder, blef hon änka 1812 och fann sig då med flere barn i en mycket bekymmersam ekonomisk ställning samt måste såsom lärarinna söka sin utkomst. Hennes lyra, hvilken förr så ofta klingat (hon utgaf 1797 en diktsamling), låg nu glömd för näringsomsorgerna. Men år 1840 hade akademiens uppmärksamhet blifvit fäst på de ömmande omständigheter, under hvilka den fordom så frade författarinnan framlefde sin ålderdom. Hon var då sedan 1830 bosatt i *Mariestad*, där hon inrättat en pensionsanstalt. Här uppsöktes hon af akademien, och sedan genom dess försorg en vald samling af hennes dikter utgifvits 1840, till hvilken en af akademiens ledamöter skref ett vackert och hjärtligt företal — något som säkerligen ej ringa bidrog, till att hela upplagan utsåldes på några månader — hedrade akademien vid sin högtidsdag den 20 december samma år den 74-åriga skaldinnan med sin mindre guldpenning. I det af rörelse och vemod genomandade svar, som den gamla aflät till akademien den 2 januari följande år, heter det:

»I ädle, vördnadsvärde fäder
På statens och på snillets höjd!
Af sorgerna och årens böjd,
Jag vaknar åter upp till fröjd,
Då Eder bifallsblick mig gläder.

Nu väcker mig Er bifallsröst,
Och vinterns kyla flyr mitt bröst,
Och ungdomskänslan åter glöder

I min af sorger slutna barm,
Och dikten, tjusande och varm,
En flock af ljusa bilder föder.
Men fort som för en frostig dimma
Man skådar fjärlarna fly
I höstens kulna aftontimma —
Så jagar ock en nattlig sky,
Fördunklande dess ljusa strimma,
Med ålderns skuggor innan kort
Den blyga diktens rosor bort;
Och Nornorna, de olyckssälla,
Som vård om tidens urna fått,
De tömma hastigt livets källa —
Dess dunkla botten re'n jag nått,
För mig dess vågor mer ej välla;
Men jag välsignar tyst Er hand,
Som fäst en ros vid grafvens rand.»

Och denna graf stod bäddad redan, ty den 19 nästföljande februari afled den gamla. Hon fick sålunda ej länge njuta af sitt nyväckta skalderykte; men visst måste akademien känt tillfredsställelsen af ej blott en god, men en rättvis gärning.

De prenumeranter inom hufvudstaden, som prenumererat å Idun på tidningens byrå, erhålla hädanefter tidningen hemburen genom k. postverkets pålitliga brefbärare, hvarigenom vi hoppas hafva förebyggt alla oregelbundenheter i distributionen.

Ett möte.

Utkast af

Cecilia Bååth-Holmberg.

(Forts.)

Endast då ett glåpord äfven kallat hans mor, som bodde i byn och ägdesamma mörka drag, fast i hvassare form, »svart tattarkäring», hade han brusat upp, med af förbittring glänsande ögon gifvit den talande ett slag i ansiktet och sprungit ned i parken, där han kastat sig framstupa i gräset.

Men från den stunden triftes han ej mer i drängstugan, hvilken aldrig varit i hans smak.

Hans hår var nästan blåsvart och krusade sig kring den vackra nacken i täta lockar, så regelbundna, att pigkammarskvallret påstod, att de voro »brända»; skattande, så att de jämna hvita tänderna lyste, hade han den gången vikit undan den breda skjortkragen, låtit en klar vattenstråle från pumpen skölja öfver hufvud och nacke, därefter ruskat på sig, så att vattnet stänkte, och åter rätat ut sig, medan det svarta håret nästan ännu tätare och ännu mera regelbundet krusade sig kring hans panna, satt halmhatten på och med den kring hals och axlar våta skjortan öppen i bröstet gått till arbete i trädgården, i det han halfhögt sjöng sin favoritvisa:

Gå ej till stranden, Ring, med din maka,
Helst sedan stjärnorna sprida sitt sken.

Hur gripen blef jag ej alltid af denna sång! Hur ofta satt jag ej i gräset bredvid honom, medan han arbetade, intagen af en känsla af ödslighet och beklämd af det vemod, som omedvetet låg i hans ton och röst. Men så fort han fick se mig så allvarlig och förstäm, afbröt han sin sång och började med skälmaktig blick och munter min sjunga någon mera glädtig visa:

Min fader var en millionär,
Min moder född grefvinna — — —

Han sjöng nästan alltid, under det han arbetade; han hade nämligen en ovanligt vacker,

klingande sångröst och fick därför alltid sjunga från orgelläktaren i kyrkan om söndagarne; och om aftnarne, när husfolket i en lång rad med kusken i spetsen och trädgårdsgossen till sist, alla i strumplästen, kommo in i vardagsrummet, där familjen satt samlad kring lampan, utbredd sig en särskild andakt i rummet, då hans klara rena röst anförde aftonpsalmen.

Jag var då vanligen redan skickad till sängs, men i halfslummern inmängde sig ljudet af sången i mina drömmar, och den klara rösten omsvepte mig med sitt väljud, långt efter det den tystnat och alla i huset gått till hvila. —

Vi voro goda vänner, Nils och jag. Om pilkäppen ibland träffade något hårdt, mildrades svedan af den kamratlika delningen af hvarje godt äpple, jag hade i min ficka, samt af de böcker, jag smugglade ut till honom i trädgården.

Vänskapen ökades så mycket mer, som han var särdeles händig och förträffligt förstod sig på att göra små krattor och vagnar, men framför allt pipor och flöjter af pilens tjockaste grenar eller »hundkäxets» ihåliga stam, på hvilka han sedan blåste melodier.

Han hade en viss förmåga att, utan att försumma sitt arbete, dock hinna med att läsa litet: tidningar, hvilka kommo i den stora postväskan och lades ut i folkstugan för att hämtas af sockenprenumeranter, barnböcker, men ännu hellre läxböcker från min lilla hylla; han lyssnade med girig uppmärksamhet, då jag, uppmuntrad och smickrad därpå, för honom upprepade innehållet af dagens undervisning.

Han anförtrode snart mina bröder, hvilka synnerlige vän han under ferietiden blef, att han egentligen hade en enda önskan, nämligen att slippa »tjåna dräng», utan komma »på seminariet», bli skollärare och organist, en gång själf få spela orgeln i kyrkan, bo i det lilla nätta skolhuset och ha sin mor hos sig.

Han triftes icke i drängstugan.

Och i godt samförstånd med husets barn drogs han också allt mera därifrån.

Endast då det kom kamrater till mina bröder, elementarläroverksklasser liksom de, gick han tyst undan deras bullersamma, stojande flock; öfver hans mörka ansikte låg då alltid ett tungsint drag, den veka munnen var hoppessad, och tagen med skyffel och spade voro kraftigare och snabbare än eljes, där han med den gula halmhatten djupt neddragen i pannan och utan att se sig om eller blicka upp skötte sitt arbete.

Gäster, som kommo, brukade ibland, då de promenerade förbi honom i trädgården, säga högt, att trädgårdsgossen i sin gula hatt och sina hvita skjortärmars rent af vore en trädgårdsprydnad; då ryckte det alltid till i hans ansikte, och efter sådana dagar rörde han ej vid en bok.

Men när små flickor från den stora grannstaden kommo på besök, hämtade af Nils i enspännarvagnen, då blef det annorlunda; han måste då hela dagen leka med, sjunga och tralla, och vid hemresan kifvades de små stadsfröknarna om, hvem som skulle sitta i försätet bredvid »vackre Nils».

Han blef allt mer och mer främmande för folkstugan; han blef allt mer tyst, sjöng ej längre och skötte sitt arbete i trädgården trögt, under det han läste och läste, så att han blef mager, och den friska rodnaden försvann från hans kinder.

Och när det till slut upptäcktes, att han i all hemlighet förfärdigt sig ett slags ljud-

löst instrument, en orgel utan pipor, men med trampor och ett slags pinntangenter, på hvilka han försökte lära sig spela, medan han sjöng de toner, han inbillade sig locka ur det enkla instrumentet, så beslöts det, att Nils skulle tagas ur trädgården för att få följa sin håg.

Käck och rank — jag mindes det ännu så väl — med tillförsikt i ögonen och det mörka, lockiga hufvudet högburet, tog han en dag afsked för att begifva sig till seminariet.

Frimodigt tog han där itu med böcker och läsning.

Men hvad tiden led, kom det klagomål från rektorn: »husets skyddsling», som han kallades, hade ej några goda seminarieanlag; han lärde sig ej kurserna; han vore uppstudsigt och — i korthet sagt — uppförde sig ej reglementsenligt; han vore alltför själfständig och passade ej in i det i minsta detalj reglerade seminarielifvet. —

En duktig skrapa från mitt hem blef för Nils följden af detta bref. Och det tycktes hjälpa. Nils såg ut att bli en sannskyldig seminarist, en »hyggelig ung man», som rektorn till sist skref i det bref, Nils medförde hem.

Men af den forne »trädgårdsgossen» var det ej mycket kvar. Vacker var han nog ännu, men litet krokig hade han blifvit och blek, håret var kortklippt, de krusiga lockarne borta och de ärliga, mera än förr vemodiga ögonen voro nästan skygga; han såg ut, som om han ej visste, hvar han skulle göra af sig, som om han fått på sig en främmande rock, hvilken satt illa.

Den frimodiga tonen var äfven borta, och det uppskrufvade talet gaf under hans försvunna bemödanden att undvika »bonddialekt» åt honom en prägel af något löjeväckande. Han blef ytterst generad, då han påminnes om sin forna syssla som trädgårdsgosse, han skämdes öfver minnet att hafva sprungit och lekt på ängen, och att sjunga visan om kung Ring — därtill var han nu alltför fin!

Min lekkamrat på ängen, han, som sjöng så vackra visor och skar pilflöjter, var försvunnen.

* * *

Och borta hade han sedan dess varit; borta ur mina tankar liksom ur mitt minne. —

Åren, många år hade gått, och nu, nu mötte han mig här i ett främmande land, elegant, högre, en gentleman i skick och gestalt.

Mera minnesgod än jag, hade han genast känt igen mig, och nu satt jag här med hans visitkort i handen.

En knackning på dörren hejdade strömmen af mina minnen, och den väntade med de nu så välbekanta dragen inträdde.

Jag gick emot honom, och vårt handtag var som mellan gamla vänner.

Ett ögonblick sågo vi på hvarandra under tystnad, och ett liksom fuktigt skimmer glänste i hans ögon, frimodiga som förr, men med det uttryck af klarhet och bestämdhet, som väl använda läroårs erfarenhet gifver en människa.

(Forts. o. slut i nästa n.r.)

Iduns Mode och Mönstertidnings januari-nummer medföljer Idun nästa vecka till resp. prenumeranter.

Svartkritis-porträtt.

Jag vänder mig denna gång till de af Iduns läsarinna, som skulle vilja, eller redan försökt och misslyckats, rita ett svartkritisporträtt för att glädja någon med.

Hvarför det är så svårt att få ett porträtt, som är ritadt efter fotografi, lika med originalet, beror på den stora svårigheten att direkt förstora en 8—12 ggr, utan att begå fel mot proportionerna, och det behöfs sannerligen icke mycket, förrän den förstörade bilden liknar allt annat än originalet.

Det enklaste och bästa sättet att förstora en bild vill jag här nedan beskrifva.

Ett glas, lika stort som fotografien, fernissas med asfaltlack och får torka. Hela glaset raderas med en nål efter lineal, parallellt med kanterna, med streck, som ligga 5 millimeter från hvarandra, först på ena hållet och sedan vinkelrätt mot det första; man har nu erhållit ett rutnät af bestämda kvadrater med 5 mm. sida.

Med en mjuk pensel doppad i *fluorvätesyra* etsas glaset under ett par minuter, hvarefter det sköljes med vatten och asfalten aflägsnas, hvilket går bäst med terpentint.

Man har nu ett fint rutnät fördjupadt i glaset; det kan göras tydligare med litet cinober i linolja, som ignides öfver den etsade glassidan, hvarefter den afputsas, då rutnätet framträder i röd färg.

Vill man hafva den förstörade bilden 10 ggr så stor som originalet, ritar man upp ett rutnät med blyerts på papperet med 50 millim. kvadratsida, 8 ggr 40 mm., 12 ggr 60 mm. o. s. v.

När man skall börja, lägges det etsade glaset, med rutnätet närmast fotografien, och hålles fast på lämpligt sätt med klämmare e. d.

Fotografien synes då vara indelad i ett rutnät, och det är naturligtvis helt lätt att förstora nu, då jag ej behöfver hålla blicken fäst på mer än den lilla del, som begränsas af en kvadratsida.

Om jag nu ritar en del af en kontur, som rymmes i den lilla kvadraten på glaset, ned på papperet, så att den går i samma riktning och lika nära kanterna på den stora kvadraten, så är det tydligt, att den delen blir lika många ggr större, som den stora kvadraten är större än den lilla.

Om man nu ritar i kvadrat efter kvadrat, så har man lätt, utan nämnvärdt besvär, erhållit en bild, som i säker teckning icke lemnar något öfrigt att önska.

Teckningen öfverkalkeras på ett rent papper utan rutor på vanligt sätt, med svartkrita (ej blåpapper), och skuggningen kan begynna.

Man skall finna, att ofvanst. metod till och med för mindre skickliga tecknare lemnar ett resultat, som vida öfverträffar de godtköpsförstoringar, som öfverallt utbjudas.

Asfaltlack, fluorvätesyra och terpentint köpas i färghandeln. Fluorvätesyran endast på kautschukflaskor.

Gutknechts svartkrita är bland de bättre.

Skulle någon ej vara i tillfälle att etsa rutnätsglaset, är jag villig skaffa sådant, om 1 kr. i frimärken sändas i bref till tidningskontoret 15 Tegnérgatan och märkt

»Emil B.»

En leksaksutställning.

Bref till Idun.

(Försenadt.)

London i december.

Nu är julen åter här med sitt förmildrande inflytande på människotankar och människohjärtan, med sin bevakande uppmaning till alla att dela med sig, hjälpa och glädja. Och ingenstädes lär detta väl ske allmännare och i större skala än här i London.

En insamling i nämnda riktning, som nu nått de mest storartade dimensioner, sattes i gång för 10 år sedan af Mr Henry Labouchere, utgifvaren af tidningen »Truth» — för öfrigt bankir och medlem af parlamentet. Genom denna tidnings läsarinna insamlades första året 5,000 leksaker att utdelas som julklappar till

barnen inom Londons alla hospital. Nästa år var antalet 9,000 och år för år har insamlingen så ökats, att den detta år upptog ej mindre än 30,000 leksaker af alla tänkbara slag. Under namn af »Truth Toy Exhibition» hafva dessa alla år utställts, och allmänheten har inbjudits att *fritt* beskåda den enastående och intressanta utställningen, efter framvisande af visittkort eller inskrifvande af namn vid ingången. Utställningen hålles öppen tvänne dagar och ända till kl. 10 på aftnarne för att äfven göra det möjligt för de arbetande klasserna att besöka den.

Det första året var en del af »Truth's» kontorslokal använd för utställningen, men som den alltjämt växande insamlingen fordrade större och större utrymme, ha konstgallerier m. m. användts, och i år var det Londons Polytekniska skola som, efter jullofvets början, öppnade sin stora föreläsningssal, gymnastiksalen och »the swimming bath» (simbasängen), hvilken senare under vintermånaderna appliceras till ett kolossalt lärum.

* * *

Vilja nu Iduns läsarinna följa mig för att se, huru en dylik utställning kan te sig!

Den första salen innehåller de inköpta, skänkta och hemgjorda leksakerna — utom dockor af sistnämnda slag, som utgöra en utställning för sig själf i en annan sal. 26,000 leksaker — det är en syn! På rummets långsidor äro murar af sådana af mindre slag, medan en platform i fonden upptages af ofantliga exemplar ur djurvärlden: elefanter och tigrar, oxar och kor — som böla — hundar, kattor, får m. m.; en get i naturlig storlek, på hvars rygg rider en »Father Christmas» (julgubbe). Här finnas också stora hus och än större dockor samt, i en glaslåda, de af en anonym gifvare skänkta 10,000 nypräglade 6-pence-styckena — representerande en summa af ungefär 4,500 kronor! Samma summa har under 5 år skänkts för att åtfölja leksakerna till hospitalens och fattighusens barn.

Midelpartiet af salen upptages af ett ofantligt bord, som innehåller de hemmagjorda leksakerna, en stor del utförda af barn. Här ser man bl. a. landtgårdar, stall, skolor — mycket väl utförda — samt en *extra* utställningsartikel, en docka, som är 160 år gammal och tydlig af holländsk extraktion.

Man skulle kanske föreställa sig, att en leksaksutställning egentligen skulle vara lockande för barn, men här utgöres den allra största delen af fullvuxna, däribland rätt många gråhårsmän, som med stort intresse beskåda alla dessa under inom leksaksvärlden; trängseln är så stor, att ett par poliskonstaplar äro posterade i hvarje rum för att med sina rop: »pass on, please, pass on, please!» hjälpa att föra människoströmmen framåt. Lådor för insamling af bidrag finnas på många ställen.

I gymnastiksalen äro uppstaplade diverse saker, som på senare år tillkommit för att utdelas inom fattighusen; nämligen 250 skålpund te för fattighusgummorna, 52 skålpund tobak och 22 skålpund snus för »gubbarne». Här ser man också låda vid låda af Tom Smith's välkända smällkarameller (»Christmas Crackers»); 10,000 sådana af omkring en fots längd skänkas hvarje år.

Ännu ha vi att se den stora utställning af öfver 4,000 »homemade dolls» (hemmagjorda dockor). »Kropparna» sändas från »Truth's office» och klädas af denna tidnings läsarinna samt äro allra först ämnade för pristäffan. Vi gå upp för en trappa och åter ned igen —

i simbasängen, hvars marmorbotten är betäckt med en stor turkisk matta. Hvilken syn härter sig för oss! Dockor täcka väggarna högt upp; dockor bilda 4 höga pyramider, och mellan dessa, samt på platformen i bakgrunden, äro utställda riktiga jättedockor ända till storlek af 2 à 3 års barn. Här äro allehanda historiska personligheter: drottning Elisabet uppvaktad af sin Earl af Leicester, Anna Boleyn, Charles I:s dotter Elisabet m. fl., många dramatiska storheter, dockor i barnkläder, dockor i morgontoilet eller moderna supé- och baldräkter, i nationalkostymer — däribland en utmärkt Hardangerkvinna. Vidare prinsessan af Wales i »Doctor of music»-dräkt, flere ridare och medeltidsdamer, en prins och en bonde arm i arm m. m., m. m.

Å alla är angifvet den dams namn, som klädt dem; en Mrs Gerald Taylor har utfört ej mindre än 1,000 smådockor, lady Longe har bidragit med 200, miss Foster med 50 o. s. v.

* * *

Om ett par dagar skola alla dessa härligheter utdelas inom Londons 200 hospital och fattighus och sprida julglädje till små svaga sjuklingar och till fattighusens glädjelösa små. De stora dockorna och leksakerna tillfalla dock ej enskilda barn, utan förvaras som gemensam egendom inom olika institutioner.

Säkerligen har stor glädje varit förenad med utförandet och insamlandet af allt detta, men hvad är det jämfördt med den fröjd, som dessa rika skatter skola bringa till 10,000 små barnasjular, som ej äro vana vid de rikas öfverflöd och ej bortskämda med detta lifvets goda.

Anna Fleetwood-Derby.

Smånotiser från kvinnovärlden.

Ett upprop i en icke minst för alla kvinnor behjertansvärd sak har utgått, under tecknad af ett mångtal framstående män inom de tre skandinaviska länderna. Djurskyddsforeningarna hafva redan i en följd af år sökt väcka allmänhetens uppmärksamhet på det mass-djurplågeri, som tyvärr ännu äger rum vid slakten. I allmänhet döfvas endast de större nötkreaturen (med yxslag, hvilket ofta icke lyckas förrän efter flere slag); mindre slaktdjur däremot — såsom kalvar, får lam och svin — dödas i regeln genom aftappning af blodet utan föregående bedöfning. Därjämte öfverlemnas det blott allt för ofta åt unga *lärlingar*, på landsbygden till och med åt *okunniga och orkeslösa personer*, att på egen hand verkställa djurens dödande.

Alla äro vi dock säkert ense därom, att det är en *oafvislig plikt* att gifva de djur, hvilkas kött vi begagna till föda, den *hastigaste och minst smärt samma död*, som möjligt är. I hög grad önskvärd vore därför, att *slaktare* hädanefter, med tillhjälp af slaktmasker, skjutmasker eller andra ändamålsenliga apparater, låte bedöfva *alla* de djur, som dödas i deras slakterier och icke tillåte unga *lärlingar* eller *okunniga personer* att på egen hand slakta djuren. Och särskildt riktas en allvarlig anmaning till *alla husmödrar*, att de företrädesvis måtte göra sina uppköp hos de slaktare, som infört eller låta förmå sig att införa sådana reformer i sättet att slakta.

*

Stipendier för kvinnliga medicine studerande. En fond af 12,000 kr., som »Lars Hiertas Minnes» styrelse under de båda senaste åren bildat, har blifvit så fördelad, att 6,000 kr. öfverlemnats till Upsala universitet och 6,000 kr. till Lunds universitet. Räknan af dessa båda fonder kommer att vid hvardera universitetet tilldelas en kvinnlig medicine studerande; därest fonderna framdeles ökas, kunna flere stipendier årligen utdelas. Fonderna benämnas »Wilhelmina Hiertas stipendiefonder för kvinnor, som studera medicin».

*

Kvinnosällskapet Nya Idun hade i lördags sitt första samkväm för i år. Musik för piano, viol och violoncell utfördes af fruarna H. Svedbom och H. Lundqvist samt frökarna M. Kull E. Lagergren, W. Lagervall och A. Österdahl. Sång af frökarna Posse och Wetterstedt. Fröken Koutschalska från Warschau höll på franska språket ett kortare föredrag öfver den polska författarinnan Eliza Orzeszkos literära verksamhet. Konstutställningen för aftonen utgjordes af ett porträtt af sällskapets frånvarande ordförande fröken Ellen Key, måladt af Richard Bergh — detsamma hvaraf Idun i nr 44 för i fjor meddelade sina läsarinor en vällyckad afbildning; pastellporträtt och genre af Elisabeth Keyser; akvarell, landskap, af Anna Billing; studier i olja från Alger af Eliza Olivecrona samt ett broderi efter skånsk väfnad.

Teater och musik.

Kungl. operan. Senaste reprisen utgöres af Webers populära opera »Friskyttan», hvilken här ej gifvits sedan ungefär 4 år tillbaka. Att den äfven nu skall visa sig äga sin gamla dragningskraft i behåll, taga vi för gifvet.

Med anledning af ingångna förfrågningar kunna vi nämna, att nytt anbonnement torde komma att anordnas i slutet af innevarande månad.

Vasateatern har inledt det nya året med ett nytt program, å hvilket den sedvanliga årsrevyn icke saknas, denna gång i form af en monolog af det kända märket S. K.

Frans Hodells lustspel »Visitlådan» visade sig visserligen som allt mänskligt ha en smula åldrats med åren, men ägde dock kvar en tillräcklig stamtrupp af gamla minnesgodta vänner för att helsas med förnöjelser och vann säkerligen genom sitt oförlägliga humör en hel del nya. Särskildt briljerade hr Varberg i vaktmästarens parti och fru Cederberg som pignärtan. Hr Sternwall, som gast, rönt och lifligt och förtjänt bifall i professorns roll.

Hr Hagman gjorde af nyårsrevyn, »Vid boupp-teckningen» benämnd, hvad rimligtvis kunde begäras af det icke allt för kvicka opuset. Flere pointer slog emellertid lifligt an.

Nytt i musikhandeln. Från Gehrman & komps förlag utgingo strax före jul åtskilliga nya musikalier, hvilka vi då ej hunno nämna. Vi nämna dem därför nu:

Flickan från Arles (L'Arlésienne), Suite I och II, för 2 och 4 händer, innehållande styckets bästa melodier.

Operor i eleganta originalupplagor: Verdis Aida och Otello, Gounods Faust och Romeo och Julia, Bizets Carmen, Boittos Mefistofeles.

Balsönsongen, samling af ny och populär dansmusik i lätt arrangement för piano.

Valser af Strauss, Ivanovici och Royle.

Polka af Faure.
Waldteufel: 1 Spanien (España) efter Chabriers stora Rhapsodie.

Ur barnens lif. Lätta stycken för piano med utsatt fingersättning. 2 häften.

Den rätta.

Berättelse från landsbygden
af Fanny Chrysanter.

Prisbelönad vid Iduns stora pristävling.

(Forts.)

Gumman, som nästan inlumrat vid de vemdiga tonerna, spratt hastigt till och frågade: »Hva ä' det, gosse!»
»Jag behöfver komma bort — ut litet i världen — jag — jag —»
»Ja, jag har nog sett, att det är något, du grubblar öfver,» vidtog den gamla vänligt och deltagande. — »Det är väl ingen sorg, du går å här på, min gosse, som gör, att du vill hemifrån?»
»Nej, farmor! När sorg har jag inte, gudskelef! Men jag tycker ändå, det vore roligt att komma ut å se, hur andra ha det.» — Den unge mannen hade gått fram till fönstret, och seende ut, sade han med låg, men fast röst: — »Jag skulle vilja ta mej tjänst på ett större bondställe ett år eller så — det — det skulle bestämdt vara nyttigt. — Vill inte farmor vara snäll å tala med pappa härom?»
»Jo gärna, om du så nödvändigt vill. Men tror du, att han vill låta sin enda son gå ut å tjäna

andra, när det inte behöfs? Å sanningen att säga, Nils, så förstår jag inte heller, hva' det ska' tjäna till.»

»Det är ingen skam att själf förtjäna sitt bröd, farmor. Och jag tänker naturligtvis inte ta tjänst i hemtrakten, så folket får något att prafva om, utan på något ställe långt härifrån och där — där det är större jordbruk, än vi själfva ha, så jag kan få lära mig något nytt. Far är ju rask och duktig själf å öfver vintern kan han nog härja sig med drängen och soldaten som hjälpkarl. Till våren kan han ju ta en dräng till öfver sommarn.»

Farmor talade vid far, och efter många betänksamma invändningar gick han slutligen in på att lemna sin son ifrån sig på ett år, ehuru han tyckte, att det bara var ett dumt påhitt af honom att vilja ge sig ut som dräng. Det hade väl varit mer »passligt», om han gått igenom en kurs en landbruksskola, ehuru han då inte kunde behöfva det heller, eftersom han förut hade reda på, huru ett ordentligt landbruk skulle skötas, och gått med vackra betyg igenom folkskolan samt afton- och kommunalskolan.

Emellertid fick Nils bege sig bort för att höra sig om tjänst till hösten. Han hade likväl gjort det förbehållet, att om han ej lyckades få någon passande plats, ville han stanna hemma.

Efter fyra dagar återkom han. Tjänst hade han fått på en stor bondgård, som hette Berga, flere mil från hemsocknen. Adressen samt närmare reda på stället och dess förhållanden skulle hans anhöriga få, sedan han flyttat dit. Till dess skulle saken hållas alldeles tyst, så att ingen i socknen skulle få reda på hans flyttning.

Ingen hade heller en aning om, att det var till sin morbror och moster i Tofta, som den unge mannen varit.

Dit hade han emellertid kommit sent en kväll, och mostern, som var ensam inne, då han inträdde, kände ej igen sin systerson, så »stor, manhaftig och galant» hade han blifvit. Nils själf var litet förlägen att börja med och hade litet svårt att få fram anledningen till sitt besök; men när morbrodern kom in och belåten började orda om, hur roligt det var, att Nils ändå ville komma och höra sig för, fast han sagt så tvärt nej i brevet — svarade Nils rodnande och ifrigt: »I det ärende, morbror menar, kommer jag inte, långt därifrån! Det var en annan sak i morbrors bref, som jag fäste mig vid; och det var, att häradsdomaren, det var fråga om, behöfde en dräng till hösten. Jag tänkte anmäla mig till platsen, ty jag — jag behöfver komma ut å — å — å själf förtjäna mitt bröd.»

»Hur i fridens namn ä då skapt!« utropade vid denna underrättelse mostern. »Har ni de' så ställt, att min systers enda son måste gå ut å tjäna som dräng?»

»De' tänker jag inte skämmas för, — genmälde Nils lugnt och undvikande. — Jag skall nog göra rätt för mig. Och nu ville jag be morbror vara snäll å rekommendera mig hos häradsdomarn som dräng till flyttningen. Morbror behöfver inte säga annat, än, som sanningen också är, att jag är er systerson, som ni ville hjälpa till en god plats. — Arbete och ordning är jag van vid, det kan morbror också säga. — Jag tänker — tillade den unge mannen i något frågande ton — »att morbrors rekommendation skall ta bra, för morbror är väl god vän å mycket tillsammans med häradsdomarn.»

Morbrodern såg visserligen smickrad ut vid detta antagande, men svarade dock, trots Anna Stinas tydligt ogillande min och vinkar:

»Ah, hva' de' anbelanger, ä de' just inte så mycket. Han är, som jag skref, en riktig storkaxe å siter på ett helt mantal, då jag bara är en fjärdels bonde, å inte hör vi till samma läsröte heller, men så mycket känner jag till'en, så nog ska' jag språka för dig, så du får plats hos honom. Han har bara två drängar i maten öfver vintern, å ett bra matställe lär det vara å duktig lön, tror jag han ger, så du blir nog belåten med de' — å, om du vill, ska' vi följas dit i morgon förmiddag.» Nils som, vid morbroderns försäkran, att han inte plågade något umgänge med den rike bonden, fått en mycket belåten uppsyn, förklarade sig villigt härtill, men Anna Stina invände ifrigt: — »Men i morgon ä' inte dottrarna hemma, di ska bort på husförhörskalas, hörde jag å en statgumma — å dom — tillade hon dröjande — »vill du väl si på samma gång.»

Den unge systersonen vände sig helt hastigt till mostern och sade med en flammande rodnad: — »Med dottrarna har jag ju inte det minsta att göra! Och moster kan väl förstå, att det nu aldrig kan bli fråga om det, ni talte om i brevet, nu, då jag tänker bjuda ut mig som dräng i huset.»

Systersonen såg så allvarsam och bestämd ut, att mostern nästan blef häpen, men hon förstod ock väl, att hoppet att få räknat släktskap med socknens styfvaste bonde nu var slocknad. Och det kändes allt litet snopet att nu endast få anmäla sin systerson som dräng, då man tänkt få göra det som mäg. Och så vacker och ståtlig som han var, skulle han passat bra mycket bättre till detta. Emellertid var det inte värdt att tala om och skryta för mycket af släktskapen nu, — det skulle hon säga åt Sven.

Innan Nils lemnade sin morbroders hus, hade han tagit städja för ett år hos häradsdomaren i Berga.

Han skämdes för sig själf däröfver. Men huru skulle han också bära sig åt? Allt sedan brevets ankomst voro hans tankar sysselsatta med den vackra och unga bonddottern, som kanske var »utsedd» åt honom. Han tänkte därpå om dagarne och drömde därom om nätterna. Han kände aldrig något lugn mer.

Då beslöt han, likväl först efter en hård strid med sin sanningskärlek och ärlighet, att taga tjänst i huset. Sitt namn skulle han därmed icke döjja, om han ock icke talade om, att han var en förmögen bondson. Då skulle han ju få bästa tillfälle att lära känna denna flicka — och hon honom — Om det sedan blefve — något af, blefve det åtminstone ej på det affärsmässiga sätt, morbrodern föreslagit och som så förargat honom. Det skulle då grunda sig på inbördes tycke. Men för ingen ville han nämna ett ord om denna af-sikt.

Det var på aftonen Nils anlände till Berga för att tillträda sin tjänst.

Med stor hjärtklappning inträdde han i det stora köket, och ännu mer ökades hans hjärtas slag, då han framme vid den stora spisen såg en smärt, högrest kvinnogestalt.

Var detta manne hon, hvilken i så många veckor upptagit hans tankar? Han fäste en blyg, men dock forskande blick på det anlete, som till hälften vändt sig till honom, då han inträdde, och såg som i en dröm en fin, skär hy, en massa ljus, vägigt hår och ett par stålgrå ögon, hvilka dock likgiltigt och kallt mötte hans, då han med låg röst hälsade:

»God afton!»

Svaret bestod blott af en kort nickning.

»Är häradsdomaren hemma?» frågade Nils, ännu litet förlägen och förvirrad.

»Ja,» ljöd det från den unga kvinnans läppar, men utan att taga något vidare besked om den nykomne, som ännu stod kvar vid dörren, vände hon sig mot spisen och slog en skopa vatten i en gryta.

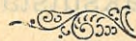
»Nej, det här är den andra, den sturska — tänkte Nils, och därvid gick han raskt ett par steg fram och sade helt morskt: »Jag kommer för att inträda i min tjänst här.»

»Jaså!» Därmed gick hon förbi honom fram till en dörr, som hon öppnade, och sade inåt rummet:

»Den nye drängen ä här nu,» hvarpå hon åter gick honom förbi, utan att kasta en half blick åt det håll, han stod, samt återtog sin sysselsättning vid spisen.

»Stig fram å sitt så länge,» ljöd en vänlig, ehuru något skygg röst från spiselådan. Och då Nils, som hittills blott blifvit varse den unga, nu såg ditåt, satt där på en låg pall en gammal krokryggig gumma med bleka, skrynkliga kinder, hvitt uppstrucket hår och vänliga ögon.

(Forts.)

Uppmanen edra väninnor som ännu ej prenumererat på Idun, att skyndsammast göra det, på det de ej måtte riskera att gå miste om något af årgångens första nummer!

Innehållsförteckning:

Amalia Lindegren; af *Georg Nordensvan*. (Med porträtt) — Kärleksagan på Björkeberga; af *A. U. Bååth*. — En far; af *Maria Nyström*. — Gamla gånnor; skiss för Idun af *Sophie Lingo*. — »Fritt vivre»; af *I. D.-f.* — Våra författarinor inför Svenska akademien; en liter. revy för Idun af *H. H. II.* — Ett möte; utkast af *Cecilia Bååth-Holmberg*. (Forts.) — Svartkräppor; af *Emil B.* — En leksaksutställning; af *Alma Fleetwood-Derby*. — Smånotiser från kvinnovärlden. — Teater och musik. — Den rätta; berättelse från landsbygden af *Fanny Chrysanter*. Prisbelönad vid Iduns stora pristävling. (Forts.)

Förlofnings- och vigselringar
ständigt lager hos
Juvelerare HALLBERG Stockholm.
Order från landsorten expedieras omgående.

Perlhalsband,
Om gamla saker insändas från landsorten, sändes likvid pr omgående.

Juvelerare HALLBERG, Stockholm.